

แนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหาร
สถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1*

GUIDELINES TO PROMOTION OF HUMAN RELATIONS BASED ON
SARANIYADHAMMA 6 OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS WITH
COMMUNITIES IN SOMDEJCHAOPHAKO NETWORK CENTRE'S EDUCATION
UNDER SONGKHLA PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

सानนท์ แก้วจันทร์¹ และ สันติ อุนจะนำ²

Sanon Kaewjan¹ and Santi Aunjanam²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻² Mahamakut Buddhist University

¹Corresponding Author's Email: sanon.kae@student.mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ 2) เพื่อร่างแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ และ 3) เพื่อประเมินแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ จำนวน 118 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี และมอร์แกน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ ประกอบด้วย 3

---

* Received 11 April 2025; Revised 22 April 2025; Accepted 30 April 2025

ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าใจตนเองตามหลักสาราณียธรรม 6, ด้านการเข้าใจคนอื่นตามหลักสาราณียธรรม 6 และ ด้านการเข้าใจสิ่งแวดล้อมตามหลักสาราณียธรรม 6 และ 3) ระดับความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ มีคะแนนความเหมาะสม คิดเป็น ร้อยละ 97.77

คำสำคัญ: มนุษยสัมพันธ์, หลักสาราณียธรรม 6, มนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1) To study the human relations according to Saraniyadhamma 6 of school administrators and the community. 2) To draft guidelines for promoting human relations according to Saraniyadhamma 6 of the school administrators and the community. 3) To evaluate the guidelines for promoting human relations according to Saraniyadhamma 6 of the school administrators and the community. In the school of the Somdejchaophako Education Network Center. The sample group consisted of 118 teachers and the basic education committee of schools in the Somdejchaophako Education Network Center, selected using simple random sampling, the sample size determined using Krejcie and Morgan's table. 5 people and 5 experts by quantitative and qualitative research methods. The research tools were a five-level estimation scale questionnaire, an interview form, and an evaluation questionnaire.

The results of the research showed that: 1) Human Relations According to Saraniyadhamma 6 of School Administrators and the Community In the Somdejchaophako Education Network Center School, the overall and individual levels are at a high level. 2) Guidelines for Promoting Human Relations Based on Saraniyadhamma 6 of Educational Administrators and the Community In the Somdejchaophako Education Network Center School, it consists of 3 aspects: self-understanding according to the principles; Ethical Understanding 6, Understanding Others 6, Understanding the Environment 6 and 3) The appropriateness of the guidelines for promoting human relations according to the Saraniyadhamma 6 of the school administrators and the community. In the Somdejchaophako Education Network Center School, there was an appropriateness score of 97.77 percent.

Keywords: Human Relations, Anthropological Principles 6, Anthropological Relationships 6

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนแนวทางวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ รอบคอบ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 หรือนโยบายอื่นใดก็ตามที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (นพพทธิ์ ก้อนใจ, ไพโรภ รัตนชูวงศ์ และประเวศ เวชชะ, 2560) ประกอบไปด้วย คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา เป็นต้น ซึ่งการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ มีอาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการของครูหรือบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษาเพียงเท่านั้นหากแต่เกิดจากองค์กรภายนอกด้วยเป็นสำคัญ

บ้าน วัด ชุมชน เป็นองค์กรภายนอกที่สำคัญ ซึ่งเปรียบเสมือน 3 เสาหลักความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งของโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องเป็นแนวหน้าสำคัญในการประสานทั้งสามฝ่ายเข้าด้วยกัน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนมีความสำคัญใน 3 ประการคือ 1) ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันซึ่งรวมถึงการทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย 2) ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งและ 3) ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม (นพตล เจนอักษร, พระมหาไกรวรรณ ปุณขันธ์ (ชินทตติโย), และชัตติยา ต้วงสำราญ, 2564) จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่ามนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครั้ว ชุมชนองค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชนสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

ศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 1 เป็นพื้นที่อยู่ที่ชุมชนกับโรงเรียนมีสัมพันธ์ร่วมกัน และมักมีกิจกรรมที่กระทำร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนอยู่เสมอ เนื่องจากมีวัฒนธรรม ประเพณี ที่ผู้คนในพื้นที่ได้กระทำสืบทอดมาเป็นเวลานาน รวมทั้งในการบริหารสถานศึกษาชุมชนก็ได้มีส่วนร่วมในการ

ขับเคลื่อน เช่น ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ในการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1, 2566) ซึ่งในการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่สร้างความสำเร็จในการบริหารการศึกษาให้เกิดขึ้น โดยการนำหลักธรรมสาราณียธรรม 6 หลักธรรมแห่งความประสานเชื่อมต่อความสามัคคี สำหรับผู้บริหารที่ต้องพึงมีต่อชุมชน ประกอบด้วย เมตตาเมตตามโนกรรม คือ การคิดดี เมตตาวิจิตรกรรม คือ การพูด ในสิ่งที่ดีงาม เมตตากายกรรม คือ การกระทำดีต่อกัน สาธารณโภคี คือ การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์ ต่อกันด้วยความยุติธรรม สีลสามัญญตา คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยต่าง ๆ แบบอย่างเดียวกัน และทิวฐิสามัญญตา คือ มีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน รู้จัก ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่เสมอ (ธนานนท์ แสงทองทาบ, 2564)

จากความเป็นมาดังกล่าว การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น มิใช่เพียงผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะครู หรือบุคลากรทางการศึกษา หากแต่ต้องต้องอาศัยความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาจากชุมชน การพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชนโดยใช้หลักธรรม สาราณียธรรม 6 ในการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้งานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ ในการวางแผน การบริหาร ได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ
2. เพื่อร่างแนวทางการส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ
3. เพื่อประเมินแนวทางการส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ครู 11 โรงเรียน จำนวน 90 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 11 โรงเรียน จำนวน 77 คน ในศูนย์เครือข่าย

การศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ รวมเป็นจำนวน 166 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 1, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ ทั้ง 11 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 118 คน ตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละโรงเรียน จากนั้นดำเนินการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากรายชื่อครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละโรงเรียนแบบไม่ใส่คืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช จังหวัดนครศรีธรรมราช เสนอต่อประธานศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ พร้อมกับแนบ Link google form แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างได้กรอกข้อมูลแล้วเก็บรวบรวมจนครบ 118 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ความถี่ และร้อยละ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ ช่วงค่าเฉลี่ย 4.51-5.00, 3.51-4.50, 2.51-3.50, 1.51-2.50, และ 1.00-1.50 หมายถึง เห็นด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2564)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จเจ้าพะโคะ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสราณีธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ โดยรวม

สภาพมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสราณีธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเข้าใจตนเองตามหลักสราณีธรรม 6	4.17	0.65	มาก
2. ด้านการเข้าใจคนอื่นตามหลักสราณีธรรม 6	4.18	0.66	มาก
3. ด้านการเข้าใจสิ่งแวดล้อมตามหลักสราณีธรรม 6	4.30	0.67	มาก
รวม	4.22	0.64	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสราณีธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.64) เมื่อแยกพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเข้าใจสิ่งแวดล้อมตามหลักสราณีธรรม 6 ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.67) รองลงมา ด้านการเข้าใจคนอื่นตามหลักสราณีธรรม 6 ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.66) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการเข้าใจตนเองตามหลักสราณีธรรม 6 ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.65)

2. ผลการวางแผนทางการส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสราณีธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ พบว่า มี 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเข้าใจตนเองตามหลักสราณีธรรม 6 มีดังนี้ 1. เมตตาการุณยธรรม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักรู้ในกระทำของตนที่ผลต่อผู้อื่นและชุมชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อผู้คนในชุมชนด้วยความเมตตาและจริงใจ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาทำสิ่งดี ๆ ให้กับตัวเอง โรงเรียนและชุมชน 4) ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม ไม่กระทำการที่เป็นภัยต่อผู้อื่นและชุมชน 2. เมตตาจักษุธรรม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาคำพูดของตนเองก่อนพูดเสมอว่าจะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือชุมชนอย่างไร 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการฝึกการพูดเชิงบวก ทั้งกับตนเองและผู้คนในชุมชน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาหลีกเลี่ยงคำพูดที่เป็นการทำร้ายจิตใจตนเองและผู้คนในชุมชน 3. เมตตาโมหกรรม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาหมั่นสังเกตความคิดของตนเองที่มีต่อชุมชน และปรับให้เป็นความคิดเชิงบวก 2) ผู้บริหารสถานศึกษารู้จักให้อภัยผู้คนในชุมชนเมื่อทำผิด 4. สาธารณโภคี ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงการแบ่งปันและการช่วยเหลือผู้คนในชุมชนทำให้ตนเองมีคุณค่าและมีความสุข 2) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ยึดติดกับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ส่วนตัว และรู้จักเผื่อแผ่ให้กับผู้คนในชุมชน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงการให้และการรับเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาร่วมกับชุมชน 5. สีลสามัญญา ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักรู้ถึง กฎหมาย ระเบียบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และศีลธรรม ค่านิยมที่ดีของชุมชน 2) ผู้บริหาร

สถานศึกษาตระหนักถึงการกระทำที่ผิดกฎหมาย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และศีลธรรม ค่านิยมที่ดีของชุมชนจะนำไปสู่ผลเสียต่อการบริหารสถานศึกษาและชุมชน

6. ทัศนคติสามัญญาตา ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้คนในชุมชน และไม่ยึดติดกับความคิดของตนเองมากเกินไป 2) ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อชีวิต มองโลกในแง่บวก และปรับตัวให้เข้ากับชุมชน ได้อย่างเหมาะสม

2.2 ด้านการเข้าใจบุคคลอื่นตามหลักสาราณียธรรม 6 มีดังนี้ 1. เมตตากายกรรม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความตั้งใจทุ่มเท ในการบริหารสถานศึกษาร่วมกับชุมชนบนพื้นฐานความแตกต่างที่หลากหลายของผู้คนในชุมชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมความเสมอภาคและการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คนในชุมชนที่มีภูมิปัญญาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อผู้คนในชุมชนหรือบุคคลที่มาติดต่อราชการด้วยความสุภาพ ให้เกียรติและเคารพในสิทธิของแต่ละบุคคล 2. เมตตาวจีกรรม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาพูดจา สนทนา กับผู้คนในชุมชนหรือบุคคลที่มาติดต่อราชการ ด้วยถ้อยคำที่สุภาพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีความยิ้มแย้ม แจ่มใส มีการกล่าวคำทักทายกับผู้คนในชุมชน หรือบุคคลที่มาติดต่อราชการ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ต่อผู้คนในชุมชนหรือบุคคลที่มาติดต่อราชการ 3. เมตตาเมทนีกรรม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา บริหารสถานศึกษาเพื่อส่วนรวมและชุมชนด้วยความเสียสละ 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวคิดหรือนโยบายที่เป็นประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดและความปรารถนาดีต่อผู้คนในชุมชน รวมทั้งผู้ที่มาติดต่อราชการ 4. สาธารณโภคี ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความเต็มใจและยินดีที่จะช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้คนในชุมชน รวมทั้งผู้ที่มาติดต่อราชการ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งปัน หรือ หยิบยื่น สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ได้ใช้สอยร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ชุมชนใช้สนามกีฬา ลานอเนกประสงค์ หรือห้องประชุมของโรงเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมของชุมชน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเท่าเทียม 5. สีลสามัญญาตา ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เอาเปรียบหรือทำให้ผู้อื่นหรือคนในชุมชนเดือดร้อน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามหลักกฎหมาย ศีลธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน นโยบายให้ที่ทำให้ผู้คนในชุมชนดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย ศีลธรรม จริยธรรม เช่น หมู่บ้านศีล 5 เป็นต้น 6. ทัศนคติสามัญญาตา ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเคารพความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ผู้คนในชุมชน ในการบริหารสถานศึกษาร่วมกัน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจรับฟังและแลกเปลี่ยนความเห็นของผู้นำชุมชน ผู้คนในชุมชน ในการบริหารสถานศึกษาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมความสามัคคีในการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีช่องทาง

ที่หลากหลายในการรับฟังความคิดเห็นของผู้คนในชุมชน มีเพจเฟซบุ๊กของโรงเรียน เว็บไซต์โรงเรียน เป็นต้น

2.3 ด้านการเข้าใจสิ่งแวดล้อมตามหลักสสารณียธรรม 6 มีดังนี้ 1. เมตตาทายกรรม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยมของชุมชน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อผู้คนในชุมชนด้วยความสุภาพและให้เกียรติ 2. เมตตาวจกรรม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งข่าวสาร บอกกล่าว หรือประชาสัมพันธ์ ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชน ประกาศผ่านเว็บไซต์โรงเรียน เพจเฟซบุ๊ก ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น 3) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมพบปะสนทนากับผู้นำในท้องถิ่น 3. เมตตามโนกรรม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญของความสามัคคีและให้ความร่วมมือในการบริหารสถานศึกษา หรือการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับชุมชน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาโรงเรียนให้น่าอยู่ ร่มรื่น สวยงาม และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นคนดีของชุมชน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการเรียนการสอน 4. สาธารณโภคี ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดพื้นที่โรงเรียนเป็นศูนย์พักพิงในกรณีเกิดภัยพิบัติ หรือเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมของชุมชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมจิตอาสาที่ช่วยเหลือชุมชน 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา ให้นักเรียน 5. สีลสามัญญตา ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเคารพในกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี จริยธรรม วัฒนธรรม และค่านิยมที่ดีของชุมชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของตนไปแสวงหาผลประโยชน์จากชุมชน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมการต่อต้านปัญหาสังคม 6. ทิฐีสามัญญตา ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการกำหนดแนวทางการศึกษาร่วมกัน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างโรงเรียนกับองค์กรในชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน

3. การประเมินแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสสารณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ พบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสสารณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ

แนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน	ความ เหมาะสม
	ร้อยละ
1. ด้านการเข้าใจตนเองตามหลักสาราณียธรรม 6	96.66
2. ด้านการเข้าใจบุคคลอื่นตามหลักสาราณียธรรม 6	100.00
3. ด้านการเข้าใจสิ่งแวดล้อมตามหลักสาราณียธรรม 6	96.66
รวม	97.77

จากตารางที่ 2 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ พบว่า โดยรวม มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 97.77

อภิปรายผล

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 จากการศึกษา สภาพมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งให้ความสำคัญในมนุษยสัมพันธ์กับชุมชน และบริหารสถานศึกษาร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของประทีป ทับโพน (2563) ที่อธิบายว่า งานด้านการบริหารความสัมพันธ์ชุมชน คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อันจะก่อให้เกิดผลดี ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะได้รับซึ่งกันและกัน เช่น ครอบครัวยุวชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถานที่ราชการ องค์กรเอกชน และสถาบันสังคมอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาภรณ์ แสงทองทาบ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชน ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สภาพมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนิมาลิกี ใบสะเมื้อ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ครูและบุคลากรทางสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ระดับมากเช่นกัน

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษา

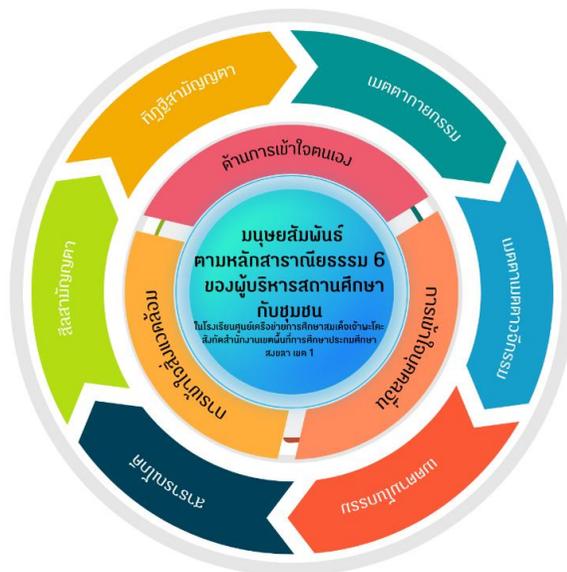
สมเด็จพระเจ้าพะโคะ มี 3 ด้าน คือ 1. ด้านการเข้าใจตนเองตามหลักสราณียธรรม 6, 2. ด้านการเข้าใจบุคคลอื่นตามหลักสราณียธรรม 6 และ 3. ด้านการเข้าใจสิ่งแวดล้อมตามหลักสราณียธรรม 6 เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากในการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่มีเนื้อหาครอบคลุมในแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน อีกทั้งยังสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามสภาพมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ นำผลที่ได้จากการสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนานนท์ แสงทองทาบ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชน ตามหลักสราณียธรรม 6 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ มี 3 ด้านได้แก่ 1. ด้านการเข้าใจตนเอง ผู้บริหารควรศึกษาบทบาท หน้าที่ ของตนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ แล้วนำคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมดำเนินการ โดยยึดหลักประโยชน์สุขของสังคม และชุมชน 2. ด้านการเข้าใจผู้อื่น ผู้บริหารควรรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อยอมรับหรือปฏิบัติต่อบุคคลตามความแตกต่าง แล้วจัดฝึกอบรมความรู้ ทักษะ ให้กับผู้ได้บังคับบัญชาตามความถนัดของแต่ละบุคคล 3. ด้านการมีสภาพแวดล้อมที่ดี ผู้บริหารควรพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ และสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ โดยรวมและรายด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจาก แนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ ดำเนินการตามขั้นตอนแนวทางการพัฒนา โดยการศึกษาวิเคราะห์สภาพแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน เพื่อให้ครอบคลุมขอบเขตของการศึกษา และนำผลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์สภาพ และการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ

นำแบบประเมินมาใช้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทาง ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑิรา บุตโยธี, วรกฤต เกื่อนช้าง และธานี เกสทอง (2568) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสราณียธรรม 6 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามหลักสราณียธรรม 6 พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอนำเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ ประกอบด้วยแนวคิด และหลักธรรม ดังนี้

1. แนวคิดการทางการส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับชุมชน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเข้าใจตนเอง 2) ด้านการเข้าใจบุคคลอื่น 3) ด้านการเข้าใจสิ่งแวดล้อม

2. หลักธรรม คือ หลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้วย 6 ข้อ คือ 1) เมตตากายกรรม แสดงออกทางกายอย่างสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน ตั้งใจทุ่มเทปฏิบัติหน้าที่บริหารสถานศึกษาร่วมกับชุมชนด้วยความเต็มใจ 2) เมตตาวาจากรรม พูดจาสุภาพ มีการบอกกล่าวในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้คำแนะนำ ตักเตือนด้วยความหวังดี 3) เมตตาเมตตามโนกรรม มีจิตคิดปรารถนาดีต่อชุมชน คิดกระทำการที่เป็นประโยชน์ 4) สาธารณโภคี แบ่งปัน สิ่งของต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ ได้ใช้สอยร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 5) สีลสามัญญตา ประพฤติตนอยู่ในกฎระเบียบ วินัย และศีลธรรมอันดี และ 6) ทิฐีสสามัญญตา รู้จักเคารพรับฟังความคิดเห็นของชุมชน รวมทั้งมีความเห็นชอบหรือความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถสร้างข้อตกลงที่ดี ร่วมกันได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า สภาพมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายการศึกษาสมเด็จพระเจ้าพะโคะ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และแนวทางการส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าใจตนเองตามหลักสาราณียธรรม 6, ด้านการเข้าใจคนอื่นตามหลักสาราณียธรรม 6 และ ด้านการเข้าใจสิ่งแวดล้อมตามหลักสาราณียธรรม 6 มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) ด้านการเข้าใจตนเองตามหลักสาราณียธรรม 6 ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรคงไว้ในระดับนี้ และมีการพัฒนาส่งเสริมให้ดีขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษากระทำสิ่งดีๆ ให้กับตัวเอง โรงเรียนและชุมชน เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น ทำงานอย่างตั้งใจ สร้างชื่อเสียงให้กับตนเอง โรงเรียน และชุมชน 2) ด้านการเข้าใจคนอื่นตามหลักสาราณียธรรม 6 ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรคงไว้ในระดับนี้ และมีการพัฒนาส่งเสริมให้ดีขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คนในชุมชนที่มีภูมิปัญญาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน มีความยิ้มแย้ม แจ่มใส กล่าวคำทักทายกับผู้คนในชุมชน หรือบุคคลที่มาติดต่อราชการ และ 3) ด้านการเข้าใจสิ่งแวดล้อมตามหลักสาราณียธรรม 6 ผลวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งควรคงไว้ในระดับนี้ และมีการพัฒนาส่งเสริมให้ดีขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเคารพ ปฏิบัติตาม กฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี และค่านิยมที่ดีของชุมชน มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างโรงเรียนกับองค์กรในชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน และมี ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ตามหลักสาราณียธรรม 6 ของ

ผู้บริหารสถานศึกษากับชุมชนส่งผลต่อการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษา และ 2) ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษา ด้วยหลักสารานียธรรม 6 เช่น การบริหารงานทั่วไปตามหลักสารานียธรรม 6 การบริหารงานบุคคลตามหลักสารานียธรรม 6 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2564). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.
- ธนานนท์ แสงทองทาบ. (2564). การสร้างมนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชน ตามหลักสารานียธรรม 6 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นพดล เจนอักษร พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณันท์ (ชินทตติโย) และชัตติยา ดั่งสำราญ. (2564). ยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 4(2), 87-100.
- นพฤทธิ์ ก้อนใจ, ไพโรจ รัตนชูวงศ์, และประเวศ เวชชะ. (2560). การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย, 10(1), 71-88.
- นิมาลิกี ไบสะเมาะ. (2564). พฤติกรรมด้านมนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ประทีป ทับโตน. (2563). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนสังกัดเทศบาล. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. (2552, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1 – 19.
- มณฑิรา บุตโยธี, วรกฤต เกื่อนช้าง และธานี เกสทอง. (2568). รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสารานียธรรม 6. วารสารวิจัยวิชาการ, 8 (2), 297-314.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 .(2565). พันธกิจ/วิสัยทัศน์. เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.ska1>.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.